

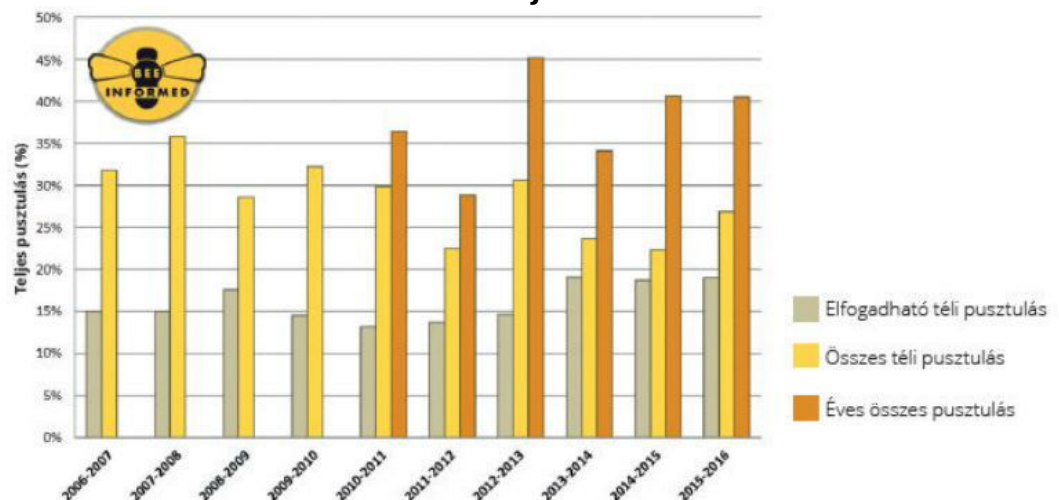
Útmutató a méhekért

Mi lesz a természetes beporzókkal? Elvileg aggódnak értük Brüsszelben, hiszen megbíztak egy kutatókból álló munkacsoportot, hogy dolgozzák ki a toxikus anyagoknak a beporzókra, köztük a méhekre gyakorolt hatásának pontosabb mérésére alkalmas rendszerét. A dokumentum, aminek „Útmutató a méhekért” a címe, elkészült - de ennek már 6 éve. Miért nem tudunk róla, miért nem alkalmazzák az abban leírtakat, miért pusztulnak méheink még mindig? E kérdések háttéréről szól írásom.

Az engedélyezett vegyi anyagok biztonságosságával (egészség-, vagy a környezetkárosító hatás) kapcsolatban felmerülő aggályok miatt 2012-től alaposabb vizsgálat alá vetettek több száz ilyen anyagot. Ám 2018-ig mindössze 94 vegyszert tudtak újra átvizsgálni, amelyeknek csaknem a fele, 46 bizonyult „nem biztonságosnak”. Ezek engedélyének visszavonását kezdeményezték a hatóságok, bár úgy tűnik, kevés eredménnyel. A 46-ból azóta is forgalomban van 34. Ennek oka, hogy a gyártók vonakodnak elvégezni újabb biztonságossági vizsgálatokat, illetve azok hiányában a végső visszavonás akár 7-9 évet is késhet. A mintegy évi 500 milliárd eurós bevételt elkönnyvelő gyártói körnek a visszavonás, ill. minden szigorítás komoly piacvesztést jelent.

A visszavonás megindítására újabb 5-6 évre van szükség, hogy a bürokrácián és a vegyszerlobbin átvezetve esélye legyen egy veszélyes anyag kivonásának. Egyszóval, a hatóságok hiába nyilvánítanak nem biztonságosnak egy vegyszert, az legalább még 15-20 évig forgalomban lehet.

A probléma fő okát magukban a hatóságokban kell keresni, akik túl könnyen adják ki az engedélyeket, viszont egyre nehezebben tudnak érvényt szerezni azok visszavonásának. Tipikus példa a neonikotinoidok, amelyek ellen francia méhészek már a '90-es évek elején pereket indítottak. A magyar agrárminisztérium az OMME vizsgálataira alapozva kijelentette, Magyarországon nem fordult elő a neonikotinoid tartalmú csávázószerekkel összefüggő méhpusztulás (2013. március, Agrárszektor). Az EU hatóságainak csak 2018 végére sikerült legalább részeredményt elérni hivatalos betiltásukra. **Szakértők az új EU-s vezetéstől várnak változást ezen a téren is.**

Az USA teljes méhcsalád állományának becsült veszteségei 2006-2016 között

Nálunk is jellemző a vizsgálatok elhúzódnása, az eredmények semmitmondó, ködös szakértői értékelése, az ok-okozati összefüggés hiányos feltárása, ill. megtalálásának kerülése. Történik ez annak ellenére, hogy minden méhésztudós tudja, hogy a méhmérgezés olyan tünetekkel jár, amely semmilyen méhbetegséggel nem téveszthető össze. 2018 nyarán olvashattuk a tudósításokból: **„Kíméletlen méhpusztulás csapott le Magyarországra”, vagy - „Hatalmas méhpusztulások: gőzerővel kutatják az okokat”**. És még mindig nem sikerült lezárni a több száz eset vizsgálatát. Taktikázásnak látszik, hogy a Nébih most növénytermesztési technológiai adatszolgáltatást vár minden érintett gazdától, ami úgy látszik, döcögősen halad, mert a határidőt meg kellett hosszabbítani.

A tengerentúli nagy méhcsaládveszteségek és ahhoz sokban hasonló méhpusztulások észlelése Európában, az EU különféle szervezeteinek is felhívta a figyelmét a helyzet komolyságára.

A COLOSS COST Action elnevezésű nemzetközi együttműködés 2008-ban indult a méhcsaládpusztulások okainak feltárására. A nagyon sikeres programnak a kezdetekben aktív tagja volt Magyarország is. **Tevékenységüket fémjelzte a méhpusztulásokat felmérő interaktív kérdőív megtervezése és a Bee Book I-II. néven kiadott diagnosztikai kézikönyv megszerkesztése.** A nemzetközi tudományos szervezet ma COLOSS Association néven működik, jelenleg 95 országból 1197 taggal (kutatók, oktatók, állatorvosok, akik a méhészet területén dolgoznak).

Idén tavasszal jelent meg Sanchez-Bayo és Wyckhuys összefoglaló cikke (Biological Conservation, 2019) a rovarfauna világméretű csökkenéséről. 73 publikáció elemzése alapján (2. ábra) azt jósolják, hogy néhány évtized alatt a rovarpopuláció 40%-a véglegesen kihalhat.

Németországban a repülő rovar biomassa évi 5,2 %-os csökkenését tapasztalták, aminek következtében az utóbbi 26 évben ezek a populációk mintegy 75%-al csökkentek. A legnagyobb bajnak az élőhelyek elvesztését jelölik meg, amelynek fő oka az intenzív mezőgazdálkodás, a műtrágyázás és a vegyszerhasználat.

A COLOSS-program és a Magyarország EU-s elnöksége alatt (2011) kiadott dokumentum máig érvényes megállapításokat tartalmaz az európai méhészkedést és méheket fenyegető veszélyekről, rámutatva, hogy bár változó mértékben, de a parazitás és fertőző méhbetegségek mellett a környezeti hatásoknak, elsősorban a toxikus anyagok jelenlétének milyen szerepe van a tagállamokban, és hogy a mézminőség megőrzése mennyire fontos feladat lesz a jövőben.

A rovarvilág pusztulásáról szóló 73 közlemény anyagának földrajzi elhelyezkedése

A méhek környezetében előforduló mérgező anyagok toxikus hatásának tesztelésére az OECD 213-214 sz. szabványai szerint végrehajtott akut orális- és kontakt laboratóriumi módszereit alkalmazták, ami még jelenleg is érvényben van. Ezekben zárt méhcsaládokban tesztelik a vizsgált anyag emelkedő hígításait az ún. LC50 érték meghatározására, ismert vegyszer (dimethoat) mérgező hatásával összehasonlítva. Ez annak az adagnak felel meg, ahol a kísérleti méhek 50%-a 48-72 órán belül elpusztul.

A neonikotinoidok biztonságossági ellenőrzésével kapcsolatban már évekkel ezelőtt felmerült, hogy a hagyományos módszerek alkalmazása nem elegendő az újabb típusú növényvédő szerek környezeti hatásának, biztonságosságának megítélésére, különösen nem, amikor keverékekben használják ezeket.

Az egyre szigorodó, szintekre tagoló tesztelést (TIER) jóval bonyolultabb, munka-, anyag- és időigényesebb módszerek jellemzik, amelyek bevezetésével szemben nagy az ellenállás.

Az EFSA, az EU Élelmiszer-biztonsági Hivatala meg is bízott egy kutatókból álló munkacsoportot, hogy dolgozzák ki a toxikus anyagoknak a beporzókra, köztük a méhekre gyakorolt hatásának pontosabb mérésére alkalmas rendszerét. A megadott direktívákat tekintve mindenki reménykedett,

Útmutató a méhekért

Közzétéve itt: magyarmezogazdasag.hu az Agrárhírtportál (<https://magyarmezogazdasag.hu>)

hogy végre a mézelő méheket, a poszméheket és a szabadon élő méheket fenyegető növényvédőszer-arszenálban sikerül rendet tenni. A 260 oldalas dokumentum, az „Útmutató a méhekért” (Bee Guidance), amely vezérfonalat ad a teszteléshez a méhcsalád túlélésén kívül a méhek viselkedésére, szaporodására, lárva nevelésére is. A dokumentum egy honfitársunk közreműködésének is köszönhetően (Szentés Csaba) 2013-ban elkészült. Am hosszú viták után (többek között a Bayer cég egyet nem értésével) 2016-ban a Bizottság nem fogadta el azt. **Az EFSA 2018-ban újra előszedte, de az ismét megbukott a nemzetközi agrárlobbi nyomásának engedve (European Crop Protection).** Megállapodtak, hogy szigorításokat fokozatosan lehet csak bevezetni, viszont eddig az első lépések sem történtek meg. Ahogy a franciák által szervezett és petíciókhoz aláírást gyűjtő nemzetközi szervezet, a POLLINIS jellemzi a helyzetet, addig a beporzók „hatóságilag engedélyezett mézszárlása” világszerte tovább folytatódik.

Szerző: Dr. Békési László

Közzététel ideje: 2019. 12. 29., vasárnap, 16:00

A forrás webcíme: <https://magyarmezogazdasag.hu/2019/12/29/utmutato-mehekert>